

metaphora resplendet militaris, ut ostendit verbum ordinavit, Hebraicè est, vexillum ejus super me charitas; quasi dicat (interpretatur noster Sanctius) instruxit contra me charitatem tanquam aciem. Sumitur enim hic vel pars pro toto, vel signum pro re significata, vexillum nempe pro exercitu, ut cap. 6. 3. Terribilis ut castrorum acies ordinata. Hebraicè castra cum vexillis: R. Salomon, & R. Abenezra, formidabilis, ut vexillata. Accedit, quod Græcè pro, ordinavit in me, est in acie collocavit in me amorem. Certè amorem ipsum describi reor tanquam tormentarium seu bombardarium sua incredibili potestate, & vi, ut igitur globis alios oppugnantem, succendentem, & sibi ipsi violenter arripiantem. Unde Sponsa expugnatam se profiteretur, dum subdit, juxta LXX. translationem, Vulnerata charitate ego sum. Accipe igitur sublimiorem ac reconditum Salomonici pronunciati sensum, ex Aponio lib. 3. in Cantica, ubi quò spectet illa amoris ordinatio, sen instruclio militaris, egregiè aperit ita: Pro Christi nomine perpeti diversa tormentia, & pro amore justitiae profratribus animam ponere, ordinata charitas demonstratur. Subtextit, vulneratam esse Ecclesiam charitate, nihil esse aliud, quam in suis Martyribus collocatam esse in variis generibus tormentorum. Consonat Philo Carpathiorum Epis. pu..

Alæ ignis.

826 **A** Las ignis, pennas, seu pinnas succens; non tam ex plurarum levitate, quam ex divina flamma efformatas, amor tribuit Rex pacificus, Alæ ejus, ale ignis de flamma Dei. Ubi Theodoreus perbellè: Ita fortis est charitas, quia primum volucris est: deinde circum alas suas habet flammatum ignis, & scintillas ejaculator. Quid autem, cùm tam ignea flammæque sit, eā possit esse vehementius? Præsertim cùm ignis ejus sit ex eo genere ignium, qui non extinguntur. Fugaces planè vulgaris amoris alæ, ut quæ ex levissimis plumis, instabilitatis argumentum: solet enim præ facietate avolare: ut egregiè observavit S. Ifidor. Pelusiota lib. 2. Epist. in 233. Corporum amorem, ut qui acris quidem sit, verum celeriter extinguatur, ob eam causam pictores cum facibus, & pennis depingunt: quoniam nunc libidinem inflammat, nunc rursum ob saturitatem avolat. Sed videlicet S. Zenon Veronensem Serm. de Spe, Fide & Charitate, ubi prophanicum amorem eleganter describit. Nec pudeat de re prophana prophanicum Scriptorem referre, Proprietum sic canentem.

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Solet & humano corde avolare Deum.
Scilicet alterna quoniam jaclamur in unda,
Nostaque nonnullis permanet aura levis.
Et ut in se semper permanere amorem, ostenderet, ait, amorem suum alas perdidisse.
Sed certè pinnas perdidit ille suas.
Advolat is nostro quoniam de pectore nunquam,
Affidauit meo sanguine bellagerit.
Non sic divinus amor, Martyrum cordibus requiescens: alas habet, non leves, non plumeas, ut avolet, sed igneas nulla vi adversa*

Cant. 6. 3.

R. Abe.

LXX.

Aponi.

Philo.

Theod.

Valgaris Amor pendens cur. S. Ifidor.

S. Zeno.

Proper.

extinguibiles, ut pectora succendant, & divinissime urat. Adeò altè ac fixè infedit Martyrum cordibus, ibi suas igneas alas quatens, & ex illis scintillas ejacularis, quibus inflamat; ut illi ad acerbissima cruciamenta avolent, quasi igneis alis instructi, corporum veluti expertes, & omni terrenarum rerum mole liberi.

827 De Amore Orpheus in Hymn. cecinit: Magnum vovo amabilem, jucundumque Amorem, ^{Orphe.} Pennatus ^{A.} accedit, quod Græcè pro, ordinavit in me, est in acie collocavit in me amorem. Certè amorem ipsum describi reor tanquam tormentarium seu bombardarium sua increbili potestate, & vi, ut igitur globis alios oppugnantem, succendentem, & sibi ipsi violenter arripiantem. Unde Sponsa expugnatam se profiteretur, dum subdit, juxta LXX. translationem, Vulnerata charitate ego sum. Accipe igitur sublimiorem ac reconditum Salomonici pronunciati sensum, ex Aponio lib. 3. in Cantica, ubi quò spectet illa amoris ordinatio, sen instruclio militaris, egregiè aperit ita: Pro Christi nomine perpeti diversa tormentia, & pro amore justitiae profratribus animam ponere, ordinata charitas demonstratur. Subtextit, vulneratam esse Ecclesiam charitate, nihil esse aliud, quam in suis Martyribus collocatam esse in variis generibus tormentorum. Consonat Philo Carpathiorum Epis. pu..

Alæ ignis.

828 Et quidem, cùm extra se amantem in amatum rapiat Amor, infracto animo, & mira generositate superatis quibusvis impedimentis; pennis opus habet ignitis, quibus illum sequantur quoquoversus. His prædicti alii Martyres divinissimi, ad Christum dilectum suum perniciter advolant ardentiissimo amoris affectu, sive ille crucifixus sit, sive supra cœlos triumphator, prætergressis animosè quibusunque adversis. Contemplare Apostolum, & Martyn Paulum sive ad tertium cœlum rapportum, ibique frequenter converstantem, sive ad Calvariæ montem, ubi Christo confixus erat, ut ei configuraretur per societatem passionis, & mortis. Unde, quæso, tanta homini mortali velocitas; tanta, ut ad dilectum ubicunque esset, perveniret, contentio? Nonnè, ut in cœlum se transferret, caduca omnia conculcare, ac despiceret, necesse sum erat? ut illustrissimam illam cum Christi passione, & morte configurationem obtineret, opus erat ærumnas multas, tormenta, & necem subire? Responder luculentus Chrysostomus premens illa Apostoli verba, ^{S. Chrys.} cursum consummavi. 2. Epist. ad Timoth. cap. 4. 7. Ita cucurrit Paulus quasi volucris,

imè

imò volucri omni perniciis; quasi igneas alas haberet, quibus mundum, mortes, insidias, ærumnas, delicias, illecebras, & omnia Evangelii impedimenta, pervolaret. Dicendum similiter de Martyribus.

829 Hinc abire non feram sine notatiuncula aliqua, Regis Cantacuzeni translationem illam. Pinna ipsius, quæ in orbem sunt, pinnae ignis flammæ ejus. Quod explicat de fatigatio, & cultu Seraphinorum Virginem matrem coniunctum; Seraphini enim, utpote ignis i. & inflammati, pinnae sunt ejus in orbem flammæ ignis, super quas sedet Dei Mater sanctior ipsis. Ubi Vincentius Ricardus in notis ad Cantacuzenum in ditione plenis, rectè obserat, vocem Græcam peripecta, non modo pinnas, sed pinas, quæ in orbem undeque ornent, significare. S. Cyril. Alexandr. in cap. 3. Amos. peripecta, velut undique pinnis cinctum. Suid. & Hesych. peripecta significat id, quod undique eminet. Pinna quid?

Unde solet usurpari vox pinna non solù pro pena, pluma, ala, sed etiam pro propugnaculo, ea nempe muri parte, in qua stant, qui urbem propugnant, quia instar pinnae efformata. Ita observat Varro lib. 4. de ling. Lat. Hadria. Jun. in Nomencl. Gellius lib. 2. 6. & ex illis Matthias Martinus in suo Lexicone, verbo pima. Lixissim pinnas in hoc Salomonis testimonio, posse commode usurpari pro extremis murorum, vel turrium fastigis, quæ in Hebraeorum fabricis solebant nocturno tempore colligentibus quibusdam globis, seu flammigerantibus sphæris, coronari. Nam de pinis loquitur Salomon, quæ in orbem undeque ornent, & igneæ sint, a que illuminantes longè, latèque Türes, & muri Ecclesiæ nominantur Martyres à Patribus: à S. Basilio, & S. Nysseno Homiliis in XL. Martyres, & à S. Chrysost. Homil. in Juven. & Maxim. MM. Pinne autem igneæ, sive globi radientes in his murorum, & turrium fastigis, sunt divini amoris incendia, Martyres undeque ambientia, succendentia, & illuminantia: ut tanto inflammati igne corpora obiciant telis hostilibus, & Ecclesiam fortiter propugnant adversus errores, & vitia.

Martyres turre cum pinis igneis.

830 Huc spectasse opinor Sponsum, cum Ecclesiæ collum assimilavit Davidicæ turri in arce Sionæ aedificatae cum colligentibus sphæris, Cant. 4. Sic ut turris David collum tum, quæ aedificata est cum propugnaculis. Noster Alcasar, existimat sermonem esse de Romana Ecclesiæ, quæ triumphaverat per Martyres suos. Consentit Lucas Abbas in Summariola ex Aponio in Cantica, ubi ita: Collum opinor hujus plebis eos, qui gloriosum exemplum martyrii a capite Christi suscepimus, ad totum corpus Ecclesiæ, posteris profuturum transmitimus. En Ecclesiæ turre, Martyres scilicet. Turres appellantur aedificatae cum propugnaculis. Aquila vertit, cum pinis, ut notant noster Sancius ibi, & Græca Dictionaria. Verti potest cum pinis, seu sphæris colligentibus. Nam sermonem ibi esse de turri nocturnos ignes viatoribus ostendente, multi sentiunt. Non aliter Martyres flammatibus dñi amoris pinis coronati radiabant: nam amoris pinæ, quæ in orbem sunt pinnæ ignis flammæ ejus. De quibus, deque illorum dilectione illud etiam capio Cant. 8. 8. Soror nostra parvula est, P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

Sagittæ igneæ.

831 Ivinus Amor sagittarius est sagittis igneis armatus, quibus Martyrum corda valdissime penetret, teneat, & retineat imperioso: Sagittæ ejus, sagittæ ignis ex Amor divi-flamma Dei. Hoc etiam jaculæ genus vulnus sagittarius. De sagittis illud habes apud S. Ifidor. lib. 18. c. 8. Sagitta à sagaci s. Ifidor. jactu, id est, veloci itū vocata. Pennis enim fertur, quasi avis, ut celiter mors percurrat ad hominem: quibus penne ideo agglutinatur, ut leves sint, & pervolent securatos. O quā sagax est divini amoris itus! quā velox! quā volatiles illius sagittæ! Ignæ fūnt, & igneæ habent pennas, quibus adolecent ad transveieranda Martyrum corda, ita validè, ut ipsa etiam corporum vulnera, non tam sint ab hostibus inflicta, quā amoris jaculæ effecta. Audi S. Ambro. in S. Ambro. Exhortat. ad Virgi. post medium, calamo planè aureo sic scribentem: Sagitta est Do-Christus sagittam eleam. Et quia ipse est charitas (vera amoris Deus) sunt utique jacula charitatis, quibus vulnerat se querentes. Vulnera autem charitatis esse docet S. Job, quo nemo amplius Christum dilexit, qui diligebat etiam in ipsis sui corporis cruciatibus. Unde dicebat, sagitta autem Domini in meo corpore sunt, quarum furor erabit sanguinem meum. Rectissime expressit, quod spectent sagittæ amoris igneæ, ut videbant Martyrum pouissimæ corda transfigantur, & dulcissimæ vulneribus afficiantur; quorum argumentum fit

V 2 pla-

planum, ipsæ corporum plagæ vi dilectionis exceptæ.

832 Vulnerata charitate dicitur Sponsa

Can. 2. 4.

Ecclesia vulnerata in suis Martyribus ab amore. S. Nyfse.

Cant. 2. 4. juxta LXX. translationem: vulnerata, propter Martyres, per quos dilexit Christum, ut ajebat Philo Carpat. suprà. Quà verò ratione fine Martyres vulnerati charitate, & quò illa spectet vulneratio ostendit peregregie S. Gregor. Nyfse Orat. 4. in Cant. Quibus verbis ostendit telum intimo corde infixum. Sagittarius autem ejaculatus hoc telum, est ipsa dilectio: & Deum esse dilectionem sacris è Literis didicimus: qui quidem telum electum, Deum illum unigenitum, ad eos mittit, qui servantur: &c. Ut vides, sagittarius est Amor Divinus, vel potius Deus ipse, verus amoris Deus; telum electum ipse est Dei Filius missus à Patre, & Spiritu Sancto repletus, & inundatus: sagittarum scopus sunt qui servantur ab ipso, Martyres præfertim quos ideò sagittarii petit, ferit, & sauciatur intus, & foris, ut charitate vulnerati, una cum telo & ipso sagittario, in unum colligantur, ut subdit Nyfse: qui propterea observat, subiunxit Sponsum: Læva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me: quod ad sagittarii manus referit, levâ arcum prehendens, dexterâ nervum ad se trahens: subtexit. Ergo quæ paulo ante scopus teli erat, nunc esse pro telo in manibus sagittarii videt: aliter atque aliter tum dextrâ, tum sinistrâ telum prehendente. Certe Martyres tam altè ignis amoris sagittis fuerant sauciati, ut eos Christus quasi sagittas ejaculetur ad alborum corda transverberanda. Multi enim contemplantes amoris incedium, quo affeci Martyres dira quæque pro Christo patiebantur, persimili sunt dilectionis vi succensi. Qua de re legesis multa in Martyrum actis.

Christus è Cruce sagittarius amor.

Hug. de S. Vict.

833 Dixit enim, Christum è Cruce pendente, & brachia in arcu formam protendente, esse pulchrum Amoris Deum, ac validissimum sagittarium, jaculis collimantem, & transfigentem Martyrum præfertim corda, ut ei configurarent per passionem, & mortem re ipsa suscepit. Lege Ps. 17. 35. Abacuc. 3. 4. 9. & 11. Psal. 44. 6. ubi de Christo in Cruce. Et quidem neque sagaciore istu, neque velociori & validiore vulnere, poterant emitti amoris sagittae in Martyrum corda, quæ à benè extento, & curvato Crucis arcu; ubi Christus ipse divinae charitatis jaculis transverberatus martyrium subiit, ut fideles ad se trahat, qui ad illius exemplum cruciamenta perferant, & neces pro Catholica Religione libenter. Lege Hugonem de S. Victore in libello de laude charitatis, ubi latè expendit triumphos amoris de Christo passo, & crucifixo; concluditque; Hæc omnia fecisti, ut dura corda nostra emollires, & insensibiles affectus compungeres; & ut se à torpore suo resolverent, & faciliter ea sagittæ tuæ penetrarent. Nec in cassum hoc fecisti, multi enim sic à te superati sunt; multi jam tibi manus dediderunt; multi jam in suis precordiis sagittas tuas infixas portant, & altius adhuc eas infici desiderant. Hæc sanè amoris victoria, & Christi crucifixi triumphus, in Martyribus liquidius, & uberioris resplendent: ut idem Doctor ibid. de Martyribus prædicat: Accedit illi ad poemas intrepidi; & quantum mentem amor intus vulneraverat, tantum caro foris vulnera sua despiciebat.

Fulmina potentissima.

834 D ivinus Amor præ manibus habet fulmina, quæ in Martyrum corda vibrat mirabiliter dexteritate, & istu felicissimo lenem flammatum medullis atque ossibus inspirans: Fulmina ejus, fulmina ignis, de flamma Domini. Vulgaris amor Cupido ultius fulmen amplectens, vel illud puerili manu ejaculans solet effingi, ad exprimendam illius vim.

Longè potentiora, & ardentera divini amoris fulmina, igne videlicet supercælesti succulmina, quibus Martyrum pectora tangit, & tacta. Ut vides, sagittarius est Amor Divinus, vel potius Deus ipse, verus amoris Deus; telum electum ipse est Dei Filius missus à Patre, & Spiritu Sancto repletus, & inundatus: sagittarum scopus sunt qui servantur ab ipso, Martyres præfertim quos ideò sagittarii petit, ferit, & sauciatur intus, & foris, ut charitate vulnerati, una cum telo & ipso sagittario, in unum colligantur, ut subdit Nyfse: qui propterea observat, subiunxit Sponsum: Læva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me: quod ad sagittarii manus referit, levâ arcum prehendens, dexterâ nervum ad se trahens: subtexit. Ergo quæ paulo ante scopus teli erat, nunc esse pro telo in manibus sagittarii videt: aliter atque aliter tum dextrâ, tum sinistrâ telum prehendente. Certe Martyres tam altè ignis amoris sagittis fuerant sauciati, ut eos Christus quasi sagittas ejaculetur ad alborum corda transverberanda. Multi enim contemplantes amoris incedium, quo affeci Martyres dira quæque pro Christo patiebantur, persimili sunt dilectionis vi succensi. Qua de re legesis multa in Martyrum actis.

835 Propterea idem Jobus Martyrum typus, in quo uno varias martyrii species adunatas & conduplicatas recensent Ecclesiæ Patries; spectatâ in se tam immensâ cruciamentorum mole, plagas omnes diraque vulnera; ingenuè fatetur fuisse à Dei fulminibus infligita cap. 6. 4. Sagittæ Domini in me sunt, ubi Job. 6. 4. Sagittæ sunt fulmina; uti observat noster Pineda ex aliis sacræ Scripturæ testimoniis. Habet supra ex S. Ambros. in exhortat. ad Virginines: Vulnera charitatis esse docet S. Job, quo nemo amplius Christum dilexit; qui diligebat etiam in ipsis sui corporis cruciatis: Unde dicebat: sagittæ autem Domini in corpore sunt, &c. Quasi cruciamenta, & vulnera illa universa non tâ Diabolo in eum exardescente, quæ à divini amoris ejaculato fulmine, essent; ut quæ summæ erga Deum dilectionis argumentum. Hinc illa Jobi inter saevissimos cruciatus constantis inenarrabilis, & incredibilis fortitudo, quasi faxea esset, & non carnæ ejus natura. Licet in Jobum undique S. Chrysostomus conscribat: cumque jacula innumerabilia

Fulmina rauca, amoris vulnera erant sagittaria.

Hug. de S. Vict.

Fulmen Regis magnificæ symbola.

Job: vulnera, amoris vulnera erant sagittaria.

Charitate. Cap. XVI.

233

ne, a ejus respectus? Hebraicè est iusta, quod à Symmacho vertitur delectatus est: ab Aquila, consolationem accepit: à Chaldaeo, su-Chalda: sive interpretatio vera esset, quam Theodosium inflammatum, & inflammatum Dominus super A. & voluntas bel, & super sacrificium ejus, &c. Hanc transcoronata delationem multi ex veteribus, & recentiori calo. probant, & sequuntur. Ex qua constat, & Abelem, & ejus sacrificium igne fulmine cælestis emisso tactum: quod tametsi sacrificium Abeli consumperit; ipsum tamen Abelem illæsum reliquile, opinor, leviter tegit, & circum tempora paustum; ut esset divini beneplaciti, & amoris argumentum, qui ejus inflammabat pectus, ut martyrum pro Dei dilectione generose subiret. Unde S. Chrysostom. Hom. 18. in Genes. putat, S. Chrysostomus signum Deum approbasse Abelis mentem, coronasse voluntatem. A quo non longè abest verbum respexit; cum in aliis sacræ Scripturæ locis significet etiam coronare. Cant. 4. Coronaberis de capite Aman. Pro quo Hebrei (ut notant Dictionaria) vertunt: apicies, respicies de capite Amana. En tibi, qua ratione Deus dicatur respicisse Abelem; quatenus videlicet eum ad martyrium assumebat, & signabat fulmine de celo elapsi, vel potius divini amoris flammatum diadema, martyris designati voluntatem coronans.

Inextinguibilis Martyrum dilectio.

836 Observo denique cum charitas sit omnium virtutum regina, suis ipsam Martyribus coronam esse & diadema; ac proinde eis insidet tanquam fulmen, quod est regie majestatis symbolum. Ut enim Muretus scribit lib. 1. Historia cap. 2. & ex illo noster Causinus de Symbolis lib. 1. symbolo 19. Mithridates Rex Asiae, & Ponti cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapsum fulmen fascias, quibus in volutus erat, exsusit, neque tamen ipsum lastris, vestigium modò quoddam ignis in fronte relictum est, quod facilè occultaret coma. Rursus cum jam vir esset, ita propinquum ei dormienti cecidit, ut tela in pharetra, quæ haud procul à lecto pendebat, condita conflagrarent: ipse tunc quoque intactus. Hæc fulmina, & facies capitum herorum affusæ, regiæ majestatis semper indicia fuere, quod eruditè notavit Virgilius in suo Julio. Hoc Servio Tullo contigit memorat Plinius lib. 1. cap. 107. & Plutarchus de fortuna Romanorum. Certe uti nostri Martyres ad regiam martyrii purpuram, & coronam assumerent, tacti prius sunt divini amoris fulmine, affusæ eorum capitibus, & cordibus divinae flammæ, veluti indicium quoddam regiæ majestatis. Sic ille justitiae coryphaeus, & martyrii princeps Abel, antequam martyrio coronaretur, fulmine seu flammatu de celo elapsa dicitur tactus, & inflammatus: cum enim sacrificium sibi ineruentum, cruenti sibi paulo post secuti preludium Deo offerret; testatur Moyles Genet. 4. 4. Respxit Dominus ad Abel, & ad mulera ejus. At quis, queso divinus ille ad Abelem, & mulierem conscribat Hugo de Flores de Agone Martyr.

V 3 Charitatem